

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 4Svk/53/2022
Identifikačné číslo spisu: 5020200067
Dátum vydania rozhodnutia: 26. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Monika Valašiková
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:5020200067.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Valašikovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Dzurdzika, PhD. a prof. JUDr. PhD. Petra Potáscha, PhD., v právnej veci žalobcu: Q. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. P. D. č. X/X, XXX XX Q., právne zastúpený: JUDr. Marián Ďuran, advokát, so sídlom Sládkovičova 6, 010 01 Žilina, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, so sídlom Račianska 1523/71, 810 05 Bratislava, Kancelária Žilina P.O. Hviezdoslava 6, P.O.BOX B10, 010 01 Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaZA/4314/2020 zo dňa 28. januára 2020, konajúc o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 31S/21/2020-237 zo dňa 24. mája 2022, takto

r o z h o d o l :

I. Kasačná sťažnosť sa zamietá.

II. Účastníkom konania sa náhrada trov kasačného konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom č.k. 31S/21/2020-237 zo dňa 24. mája 2022 žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaZA/4314/2020 zo dňa 28. januára 2020 ako nedôvodnú s odkazom na § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zamietol. O náhrade trov konania žalobcu rozhodol správny súd podľa § 167 ods. 1 SSP a contrario. O náhrade trov konania žalovaného rozhodol správny súd podľa § 168 SSP a contrario z dôvodu ich neuplatnenia.

2. Centrum právnej pomoci rozhodnutím č. KaZA/4314/2020 z 28. januára 2020 ako príslušný správny orgán podľa § 1 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) rozhodol podľa ustanovenia § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi tak, že nepriznal nárok na poskytovanie právnej pomoci žalobcovi.

3. Z odôvodnenia rozhodnutia správneho súdu vyplýva, že spornou skutočnosťou v prejednávanej veci bola otázka posúdenia, či v danej veci možno vo vzťahu k žalobcovi konštatovať zrejmu bezúspešnosť sporu [§ 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z.], ktorá vylučuje žalobcu z poskytnutia právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z.

4. Správny súd uviedol, že pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, keď uvedený procesný predpis pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov vylučoval zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravoval, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon č. 327/2005 Z.z. demonštratívne uvádza, na čo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu (§ 8 zákona č. 327/2005 Z. z.). Pri aplikácii § 138 Občianskeho súdneho poriadku všeobecné sudy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené.

5. Správny súd ďalej poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžo/249/2015, v ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôraznil skutočnosť, že „pre naplnenie požiadavky § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z. nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola tak jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá sama osebe nevylučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z.“ (obdobne Najvyšší súd Slovenskej republiky argumentuje i v iných rozhodnutiach, napr. sp. zn. 2Sžo/100/2014, sp. zn. 5Sžo/14/2014). Správny orgán teda nemá prejedikovať výsledok konania z vecnej stránky, ale len formálne preskúmať odôvodnenosť návrhu žiadateľa.

6. Krajský súd ďalej uviedol, že pojem „zrejma bezúspešnosť sporu“ v zmysle § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. predstavuje technické označenie výlučne pre účely tohto konania, ktorý nemôže prejedikovať konanie vedené na súde. Definícia tohto pojmu je demonštratívne vymedzená pojmom „najmä“ a naznačuje taký skutkový stav veci, u ktorého žalovaný pri dodržaní odbornej starostlivosti pri prvotnej analýze veci postupom due dilligence (pri obvyklej opatrnosti) neodporúča vstúpiť do sporu a hradiť náklady právnej pomoci. Na túto oblasť sa vzťahuje správna úvaha žalovaného (diskrečná právomoc správneho orgánu). Súd pri prieskume zákonnosti neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia (§ 27 ods. 3 SSP). Správne uváženie je svojou podstatou možnosťou správneho orgánu vybrať pri rozhodovaní jedno z viacerých dovolených riešení, na ktorom potom spočíva preskúmané rozhodnutie. V takých prípadoch, v ktorých správny orgán „môže“ alebo „nemôže“, a v podobne vyjadrených situáciách („najmä“) je správny súd oprávnený preskúmať len to, či došlo k výberu z niektorých dovolených možností, ale výber sám zásadne prieskumu nepodlieha. Preskúmanie sa vykoná podľa kritérií, ktoré pre správne uváženie uvádza zákon a ktoré tvoria nevyhnutné východiská pre výsledok správneho uváženia premietnutý do rozhodnutia správneho orgánu. Vychádza sa nielen z týchto kritérií, ale aj z účelu zákona, ktorý tvorí významné interpretačné hľadisko.

7. Základom žiadosti žalobcu o poskytnutie právnej pomoci adresovanej žalovanému bolo tvrdenie o nevyhnutnosti iniciovania odvolacieho konania proti rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 13C/169/2013 z 8. decembra 2015 z dôvodu, že dané rozhodnutie nebolo doposiaľ žalobcovi doručené, a tak lehota na podanie odvolania ešte neuplynula.

8. Z obsahu uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 327/2019-12 z 20. augusta 2019 mal správny súd zistené, že žalobca podanou ústavnou sťažnosťou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/169/2013. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplynulo, že žalobca figuroval v pozícii žalovaného v konaní, predmetom ktorého bol nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom v sume 1.575,- eur. Dotknuté konanie sa začalo podaním žaloby na okresnom súde dňa 4. júna 2013. Žalobca uvádzal, že proti platobnému

rozkazu č.k. 13C/169/2013-13 z 18. februára 2014 podal v zákonom stanovenej lehote odpor, avšak stále mu nebolo zo strany okresného súdu doručené žiadne predvolanie na pojednávanie a ani rozhodnutie vo veci samej, hoci sa na svojej korešpondenčnej adrese zdržiaval a zásielky riadne preberal. Podľa jeho tvrdení napadnuté konanie nebolo doposiaľ právoplatne skončené, a to ani po viac ako šiestich rokoch od začatia konania. Ústavný súd konštatoval, že z procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní vyplýva, že tento opakovane zisťoval pobyt žalobcu so záverom, že na adrese trvalého pobytu sa tento nezdržiava. Následne okresný súd postupoval aktívne a poučil žalobcu o jeho možnosti požiadať o ustanovenie advokáta (poučenie z 12.08.2014, úradný záznam zo 17. októbra 2014 o neevidovaní žiadosti Bohuša Rumana - Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina). Okresný súd v dotknutom konaní pokračoval vydaním uznesenia č. k. 13C/169/2013-54 z 8. júna 2015, ktorým rozhodol, že žalobcovi budú doručované zásielky uložením v súdnom spise v zmysle § 48 ods. 4 v tom čase účinného Občianskeho súdneho poriadku.

9. V konaní boli riadne nariadené a uskutočnené dve pojednávania (6. októbra 2015 a 8. decembra 2015) a vo veci bol 8. decembra 2015 vyhlásený rozsudok. Predmetné konanie v čase podania ústavnej sťažnosti bolo právoplatne skončené, keďže rozsudok okresného súdu č.k. 13C/169/2013-68 z 8. decembra 2015 nadobudol právoplatnosť 3. marca 2016, pričom žalobca mal o tejto skutočnosti vedomosť minimálne od 30. júna 2016, čo nesporne preukazuje úradný záznam o nahliadnutí do súdneho spisu.

10. Ústavný súd SR konštatoval, že ústavná sťažnosť žalobcu v čase jeho rozhodovania je zjavne neopodstatnená, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

11. Je zrejmé, že Ústavný súd SR sa pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti žalobcu zaoberal namietanou otázkou prietahov v konaní, ktoré v danom konaní nezistil, keď posudzoval aj jednotlivé procesné úkony okresného súdu v konaní, ktorého ukončenie bolo rozporované žalobcom. Pokiaľ najvyššia inšancia ochrany ústavnosti nezistila žiadne procesné pochybenia, ktoré vzniesol žalobca v aktuálnom konaní a pokiaľ sa ústavný súd zároveň zaoberal aj otázkou jednotlivých procesných úkonov vedúcich k právoplatnému ukončeniu daného konania, potom nevidel správny súd dôvod akokoľvek prehodnocovať dané závery. Rozhodnutie ústavného súdu definuje súdne konanie vedené na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13C/169/2013 ako právoplatne skončené, z ktorého dôvodu treba požiadavku žalobcu na poskytnutie právnej pomoci za účelom podania odvolania proti právoplatnému rozhodnutiu za neopodstatnenú. Vyhovením takejto žiadosti by žalovaný poskytol právnu pomoc v spore, ktorý je pre žalobcu zjavne bezúspešný.

12. Z odôvodnenia rozsudku ďalej vyplýva, že správny súd zamietol návrh na výsluch JUDr. Glovniaka, ktorého stanovisko by nemohlo zmeniť závery zistené z rozhodnutia Ústavného súdu SR a na ktoré nadviazal aj názor krajského súdu pri preskúmaní dôvodnosti žaloby.

II.

Kasačná sťažnosť, vyjadrenie

13. Proti rozsudku správneho súdu podal žalobca, v procesnom postavení sťažovateľa (ďalej len „sťažovateľ“) prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu riadne a včas kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa ust. § 440 ods. 1 písm. g) SSP a navrhol, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti v prevažnej miere zopakoval žalobné body.

15. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že sa s rozhodnutím správneho súdu plne stotožňuje a navrhol, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú.

III.

Konanie na kasačnom súde

16. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti podľa § 440 SSP, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk podľa § 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP.

17. Predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 31S/21/2020 z 24. mája 2022, ktorý správny súd žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaZA/4314/2020 z 28. januára 2020 ako nedôvodnú s odkazom na § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zamietol.

18. Z obsahu administratívneho spisu kasačný súd zistil, že žiadateľ žiadal o právnu pomoc vo veci odvolania proti rozsudku Okresného súdu v Žiline, sp. zn. 13C/169/2013-68 zo dňa 8. decembra 2015, lebo doteraz mu podľa jeho názoru nebol doručený, a tak lehota na podanie odvolania ešte neuplynula. Dňa 16. januára 2020 Centrum telefonicky kontaktovalo informačné centrum Okresného súdu Žilina ohľadom právoplatnosti a vykonateľnosti predmetného rozsudku pracovníčka, pričom súdu oznámila, že spis je už uložený v archíve, nie je dôvod na doručovanie, nakoľko je rozsudok už právoplatný a vykonateľný. (ÚZ zo dňa 16.01.2020, ČRZ: 6875/2020)

Žiadateľ požiadal Centrum o právnu pomoc vo veci zrušenia doložiek právoplatnosti a vykonateľnosti súdnych rozhodnutí v konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina, sp. zn. 13C/169/2013. Centrum vyhovel jeho žiadosti a vydalo rozhodnutie o priznaní nároku na poskytovanie právnej pomoci dňa 25. septembra 2018. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 11. októbra 2018.

V uvedenej právnej veci rozhodoval na prvom stupni Okresný súd Žilina (č.k. 14C/39/2017), ktorý rozhodol, že rozsudok Okresného súdu Žilina 13C/169/2013-68 zo dňa 8. decembra 2015 nadobudol právoplatnosť dňa 03. marca 2016. Uvedené potvrdil aj Krajský súd v Žiline svojím rozhodnutím (č.k. 5Co/67/2018 zo dňa 29. marca 2018).

Žiadateľ podal prostredníctvom advokáta určeného Centrom aj ústavnú sťažnosť vo veci, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom Okresného súdu Žilina pod sp. zn. 13C/169/2013. Z odôvodnenia uznesenia Ústavného súdu SR vyplýva, že nakoľko ústavná sťažnosť obsahovala minimálnu argumentáciu sťažovateľa. Ústavný súd požiadal o stanovisko okresný súd, ktorý uviedol, že o doručovaní náhradným spôsobom sa žiadateľ dozvedel minimálne dňa 30. júna 2016, keď bol študovať spis. Rovnako podával aj mimoriadny opravný prostriedok, návrh na obnovu konania na Okresný súd Žilina dňa 20. septembra 2017. Ústavný súd SR žiadosť žiadateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

Právne predpisy a právne názory kasačného súdu

19. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,

b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a

c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

20. Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremĺčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

21. Kasačný súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom správneho súdu, že v danom prípade nebolo možné zo strany žalovaného priznať žalobkyni nárok na poskytnutie právnej pomoci vrátane nároku na predbežné poskytnutie právnej pomoci, pretože v danom prípade nebola splnená jedna s kumulatívnych podmienok na priznanie tohto nároku a to, že neje o zrejmu bezúspešnosť sporu, v ktorom žiadateľ žiadal o poskytnutie právnej pomoci.

22. Citované rozhodnutie ústavného súdu definuje súdne konanie vedené na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13C/169/2013 ako právoplatne skončené, a preto treba požiadavku sťažovateľa na poskytnutie právnej pomoci za účelom podania odvolania proti právoplatnému rozhodnutiu považovať za neopodstatnenú. Vyhovením takejto žiadosti by žalovaný poskytol právnú pomoc v spore, ktorý je pre žalobcu zjavne bezúspešný.

23. Rozsudok správneho súdu je zrozumiteľný a dáva odpovede na všetky podstatné otázky vznesené sťažovateľom. Preto takto formulovaným sťažnostným námietkam sťažovateľa nebolo možné vyhovieť.

24. Na základe uvedeného dospel kasačný súd k záveru, že správny súd dôvodne považoval preskúmané rozhodnutie žalovaného za vydané v súlade so zákonom. O zákonnosti takéhoto postupu nemal pochybnosti ani kasačný súd a preto kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol.

25. O trovách kasačného konania vo vzťahu k žalovanému bolo rozhodnuté podľa § 168 SSP a contrario v spojení s §467 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalovanému náhradu trov kasačného konania nepriznal, pretože neboli splnené podmienky aplikácie § 168. Sťažovateľ ako neúspešný účastník kasačného konania nemá právo na náhradu jeho trov (§167 ods. 1 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

26. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.